

Bomen en vaste planten: een geweldig huwelijk!

Het gebruik van bomen in combinatie met vaste planten in de openbare ruimte

Het gebruik van vaste planten in de openbare ruimte is in de afgelopen jaren toegenomen. Behalve in de gebruikelijke situaties, zoals bij rotondes, verkeersgeleiders, in parken en op pleinen, neemt de vraag naar andere toepassingen nu ook toe.

Auteur: Bert Griffioen

Vaste planten onder bomen zijn hiervan een voorbeeld. De voordelen zijn duidelijk: Minder schade aan de bomen door maaiwerk dan bij een gazon dat tot aan de stam loopt. Dit geldt ook bij een hoog liggend wortelpakket. Minder handwerk bij gazonmaaien als de bomen in een vak(je) met vaste planten staan. Bodembedekking tot aan de stam is mogelijk. Een aantrekkelijk niveau van onderhoud. Kwaliteitsverbetering door het kleurige beeld dat vaste planten een groot deel van het jaar kunnen bieden.

Verbetering van de biodiversiteit.

Het is echter wel zaak om niet simpelweg uit te gaan van de laatste twee punten en naar aanleiding daarvan een sortimentskeuze te maken. Het bestuderen van de combinatie is belangrijk en maakt alleen al wat de bomen betreft een groot aantal verschillende omstandigheden zichtbaar. We hebben te maken met boomsoorten waaronder vrijwel geen cultureel groei kan plaatsvinden, zoals beuk en vleugelnoot. En natuurlijk zijn er jonge en oude bomen, meerstammige bomen, zware kronen, brede kronen, smalle kronen, hoog liggende wortelpakketten, straatbomen, bossen etc.

In het algemeen kan gesteld worden dat de dikte, de ouderdom, van de bomen niet zo veel verschil maakt voor de vaste planten, mits de bodem rondom de groeiplaats voldoende bewerkt kan worden en er voldoende licht is. In de praktijk blijkt dat bij voldoende licht goede resultaten behaald worden. 'Voldoende' wil in dit verband zeggen dat er niet de hele dag sprake is van diepe schaduw, hoewel er ook in die gevallen met een beperkt sortiment nog aansprekende oplossingen zijn.

Dicht bladerdak met vaste planten tot aan de stam

Het bestuderen van de combinatie is belangrijk en maakt alleen al wat de bomen betreft een groot aantal verschillende omstandigheden zichtbaar

Dichte kroon met voldoende licht

Ook bloei is mogelijk

Bomen en schaduw

Bodem

De bodem rond bomen is niet per definitie droog. Dat hangt af van de grondwaterstand en ook van de ruimte rondom de boom die beplant kan worden. Er is veel mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan de beplanting op het Frederiksplein in Amsterdam, waar een geheel sluitende, deels kleurige, beplanting staat in de diepe schaduw van grote bomen, onder andere kastanjes. Deze standplaats heeft als voordeel dat het er van nature vochtig is, dus deze beplanting kan niet een-op-een op andere plekken worden overgenomen.

De combinatie kan ook valkuilen opleveren: denk aan boomspiegels bij een hoge gebruiksdruk. Waar fietsen tegen de bomen worden geparkeerd of de boomspiegel in een trottoir ligt dat iets te smal is voor kinderwagens, wordt de boel al snel kapotgelopen.

De voorbereiding van de bodem is essentieel bij het gebruik van vaste planten. Op veilige afstand van de stam kan dit machinaal. Het is van het grootste belang om te zorgen voor een snelle start van de groei; goed losmaken van de bodem en bodemverbetering zijn dus meestal onontkoombaar. In de omgeving van de stam, soms tot op anderhalf of twee meter afstand, moet handmatig gewerkt worden, altijd met het grootste respect voor de boomwortels.

Vaak is het dan niet mogelijk om te werken met ondergronds uitstoelende soorten, zoals Geranium, maar moet er gekozen worden voor bovengronds groeiende soorten. Dit is een relatief klein sortiment, maar dat moet dan ook groeien op een van de lastigst denkbare plaatsen.

Jonge bomen

Bij het gelijktijdig planten van jonge bomen (vanaf 20-22) en wat agressiever groeiende vaste planten, kunnen de bomen (tijdelijk) overlast ondervinden. Het is goed om bij beslissingen altijd uit te gaan van de omstandigheden en niet in eerste instantie van het gewenste beeld. Sommige combinaties kunnen er twee of drie jaar goed uitzien, waarna de vaste planten toch het onderspit delven. Sommige soorten vaste planten lijken op basis van de eigenschappen op papier heel geschikt, maar gaan ten onder aan andere problemen.

Zo kunnen bepaalde vaste planten prima onder bomen groeien, maar als ze pal naast een betonband of asfaltweg in de zon staan, zullen ze in een hete, droge zomer verdrogen. Niet door de boom, maar door de uitstraling van de verharding.

Daarom is het niet mogelijk om een geschikt standaardassortiment op te geven; dit zal per situatie verschillen.

Greentocolour

Er zijn ook situaties die een bijzondere aanpak vereisen. Zo kunnen esdoornzaailingen een groot probleem vormen, maar dat is eenvoudig op te lossen. In het concept Greentocolour® van Griffioen Wassenaar worden de vaste planten in maart extreem kort gemaaid. Door dit te doen onder esdoorns als de zaailingen zich nog in het twebladstadium bevinden, worden die mee gemaaid en zullen ze verdwijnen.

Er is dus veel mogelijk in de combinatie bomen en vaste planten. Behoedzame bodemvoorbereiding is van het grootste belang. Bij de sortimentskeuze moeten pragmatische beslissingen genomen worden en op bepaalde plaatsen is het verstandig het gebruik van vaste planten achterwege te laten vanwege de gebruiksdruk.

